

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА ТА АУДИТОРА

спеціальність	071 Облік і оподаткування	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	облік, аудит і податковий консалтинг	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	обліку, аудиту та оподаткування

ВИКЛАДАЧ

Бочуля Тетяна Володимирівна

Вища освіта – спеціальність Бухгалтерський облік та аналіз господарської діяльності
 Науковий ступень – доктор економічних наук 08.00.09 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)
 Вчене звання – професор кафедри фінансів та обліку
 Досвід роботи – більше 30 років
 Показники професійної активності з тематики курсу:

- член проєктної групи розробки освітньо-професійної програми «Облік, аудит і податковий консалтинг»;
- керівник і співвиконавиця держбюджетних, бюджетних і госпдоговірних НДР;
- досвід у консультуванні суб'єктів підприємницької діяльності м. Харкова з питань моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством протягом 2016-2024 рр.;
- авторка і співавторка методичних розробок і тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон	0679249383, 0954106510	електронна пошта	natakaschena@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle
---------	---------------------------	------------------	------------------------	-----------------------	--------

До викладання дисципліни долучені: –

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Формування компетентностей з реалізації у професійній діяльності принципів та міжнародних норм етики професійних бухгалтерів і аудиторів, що відображають визнання професією своєї відповідальності за захист суспільних інтересів.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	• здатність розпізнавати та вирішувати етичні дилеми, що виникають у процесі бухгалтерської та аудиторської діяльності діяти на основі етичних міркувань, дотримуючись норм професійної та академічної етики (ЗК10, ПР18) / тестування, індивідуальні практичні завдання; • застосовувати у професійній діяльності міжнародні стандарти контролю якості, аудиту та інших послуг, і спілкуватися з представниками інших професійних груп з дотриманням вимог професійної етики (СК06, ЗК07, ЗК08) / індивідуальні практичні завдання; • здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців, формулювати завдання та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку в контексті етичних міркувань, потреб і вимог менеджменту підприємства (СК02, СК07) / індивідуальні практичні завдання, командний проєкт; • здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації та надавати консультації управлінському персоналу щодо підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу (СК01), ПР6, ПР6, ПР17) / індивідуальні практичні завдання, командний проєкт.
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 12 годин лекції, 12 годин практичні; підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	відповідно до навчального плану

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях	Програмні результати навчання	ПР1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління. ПР2. Знати теорію, методiku і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження. ПР6. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації. ПР9. Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів
-------------	--	-------------------------------	--

підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

СК06. Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР13. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки за для консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ПР18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Лекція 1.	Тема 1. Професійна етика: фундаментальні положення та призначення в суспільстві	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Поняття етика та професійна етика, їх відмінності. Головні функції та завдання етики. Поняття загальної етики. Етичні аспекти етики. Професійна етика в суспільстві та її взаємозв'язок з іншими науками. Класифікація професійної етики.	Самостійна робота	Історія та умови виникнення етики. Визначення етичної поведінки. Особливості етики різних професій.
Лекція 2.	Тема 2. Регулювання професії бухгалтера та аудитора на сучасному етапі.	ПЗ 2	Основи діяльності та функції Аудиторської палати України. Основні функції Аудиторської палати. Структура Аудиторської палати. Міжнародна федерація бухгалтерів. Мета, завдання та структура МФБ. Нормативні		Повноваження та статут Аудиторської палати. Ради МФБ: Рада з міжнародних стандартів аудиту, та надання впевненості (РМСАНВ), Рада з міжнародних стандартів бухгалтерської освіти, Рада з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів та Консультаційна група з

			документи МФБ. Ради МФБ. Функції рад, що входять до складу МФБ. Послуги з аудиту та надання впевненості. Етика. Основні потреби, що задовольняють цілі бухгалтерської професії. Фундаментальні принципи бухгалтера. Організація та особливості роботи Спілки аудиторів України		питань відповідності, Рада з нагляду в інтересах міжнародної спільноти (PHIC) за професійними бухгалтерами. Призначення й класифікація міжнародних стандартів аудиту.
Лекція 3.	Тема 3. Етика для всіх професійних бухгалтерів.	ПЗ 3	Загальна характеристика фундаментальних принципів. Фундаментальні принципи професійних бухгалтерів: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність, професійна поведінка. Етапи професійної компетентності. Обставини, за яких професійний бухгалтер може або повинен розкривати конфіденційну інформацію.	Самостійна робота	Категорії загроз для професійних бухгалтерів. Розв'язання етичних конфліктів. Застережні заходи, що можуть усунути або зменшити загрози до прийнятого рівня.
Лекція 4.	Тема Т4. Етика для професійних бухгалтерів-практиків (аудиторів).	ПЗ 4	Загрози та застережні заходи. Класифікація загроз для аудитора. Застережні заходи, що поширюються на всю фірму. Професійне призначення. Прийняття клієнта, завдання. Зміни в професійному призначенні. Застережні заходи при прийнятті завдання для бухгалтера-практика (аудитора). Конфлікт інтересів. Основні та додаткові застережні заходи, які застосовує аудитор. Гонорари та інші винагороди. Фактори, що впливають на значущість загроз. Рекламування професійних послуг. Подарунки та заохочення. Зберігання активів клієнта. Заходи аудитора для уникнення загрози власного інтересу. Застережні заходи щодо незалежності аудитора. Незалежність, як завдання з надання впевненості. Умови незалежності професійного бухгалтера-практика.		Обставини, що можуть створювати загрозу: власного інтересу, власної оцінки, захисту, особистих стосунків, загрозу тиску для професійного бухгалтера-практика. Другий висновок стосовно облікових, аудиторських звітних стандартів або принципів застосованих для конкретних операцій. Заборони щодо дій професійного бухгалтера-практика (аудитора).
Лекція 5.	Тема Т5. Етика для штатних професійних бухгалтерів.	ПЗ 5	Загрози та застережні заходи, а саме: політика та процедури, спрямовані на моніторинг якості роботи персоналу, консультація з іншими відповідними професійними бухгалтерами,		Особливості застережних заходів, що розроблені в робочому середовищі професійними і регуляторними органами.

			відповідні дисциплінарні процеси, програми ділової поведінки тощо. Потенційні конфлікти. Порушення, що можуть бути здійснені штатним професійним бухгалтером. Обов'язки штатного бухгалтера. Дії штатного бухгалтера при оцінці ризиків. Достатня компетентність. Фінансові інтереси. Заохочення.		Підготовка та подання інформації. Вимоги до подання та розкриття інформації. Особливості, що ставлять під загрозу можливість штатного професійного бухгалтера виконувати свої обов'язки.
Лекція 6.	Тема Т6. Етика для працівників державної податкової служби України.	ПЗ 6	Сутність та основні завдання етики працівників державної податкової служби (далі ДПС). Аспекти професійної етики працівників ДПС. Етапи діяльності працівника ДПС. Обов'язки податківців. Етика державних службовців. Світова практика. Етична система державної служби інших країн світу. Кодекс професійної етики працівників ДПС. Морально-етичні принципи працівників ДПС України: правомірність, правова впевненість, рівність перед законом, норми поведінки, патріотизм, справедливість, законність, нейтральність та неупередженість, ефективність, прозорість і відкритість, корпоративність тощо. Позитивні моральні якості, якими має володіти працівник ДПС. Права, обов'язки та відповідальність працівника. Комерційна та службова таємниці. Конфлікт інтересів.		Зв'язок етики з філософією, педагогікою, психологією, правом та культурою. Етичні вимоги суспільства до працівників державної податкової служби України. Порядок прийняття присяги державних службовців працівників ДПС.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

- Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності) від 2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf - Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 № 996–XIV (зі змінами і доповненнями) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text	- Кашена Н.Б. Професійна етика бухгалтера та аудитора: робоча програма для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Х. : ДБТУ, 2025. 16 с. - Кашена Н.Б. Професійна етика бухгалтера та аудитора: конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Х. : ДБТУ, 2025. 106 с.
--	---

3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики : пер. с англ. Київ : ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2006. 1152 с.
5. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту від 29.09.2011 № 1217. (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text>
6. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : закон України від 06.12.2019 № 361-IX (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
7. Кодекс професійної етики працівника Державної податкової служби України від 07.02.2006 № 59. (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059225-06#Text>
8. Про затвердження Правил етичної поведінки в органах Державної податкової служби : наказ Державної податкової служби від 02.09.2019 №52. URL: <http://www.tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/73616.html>

3. Кашена Н.Б. Професійна етика бухгалтера та аудитора: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Х. : ДБТУ, 2025. 36 с.
4. Кашена Н.Б. Професійна етика бухгалтера та аудитора: тести для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Х. : ДБТУ, 2025. 56 с.
5. Кашена Н.Б. Професійна етика бухгалтера та аудитора: завдання для проведення практичних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Х. : ДБТУ, 2025. 56 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ (<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/norm-b-pol-org-op.pdf>)

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	підсумкове тестування
		до 20	20% від усередненої оцінки за практичні заняття
		до 30	30% від усередненої оцінки за засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.